

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка

Кафедра іноземних мов і методик їх навчання



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Мова і література (польська))**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Мова і література) (польська)**

Робоча програма навчальної дисципліни «Виробнича (педагогічна) практика» для студентів з галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література) (польська). 2024 р. 16 с.

Розробник: Глотов О.Л. доктор філологічних наук, професор.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх навчання.

Протокол №1 від 1 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри



В.В. Кучер

© О.Л. Глотов, 2024 рік

© КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (польська))	Курс	
Змістових модулів – 9		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 240		Семестр	
		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/4 год.; самостійної роботи студента – 1,8 год.	Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра	Лекції	
		Практичні, семінарські	
		Самостійна робота	
		240	240
		Вид контролю	
		залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 0 % до 100 %; для заочної форми навчання – 0 % до 100 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

У системі професійної підготовки майбутнього вчителя виробнича (педагогічна) практика (далі Практика) є ланкою, що поєднує теоретичне навчання у ВНЗ і самостійну роботу в школі. Під час педагогічної практики створюються всі необхідні умови як для практичної реалізації знань, навичок та вмінь студентів, набутих з психолого-педагогічних, мовних, медико-гігієнічних та суспільствознавчих предметів, так і для розвитку індивідуальних педагогічних здібностей кожного з них.

Метою Практики є розвиток у студентів уміння здійснювати діяльність з навчання іноземної мови в навчально-виховних закладах, ЗЗСО на базі сформованої у них іншомовної компетенції та знань основ теорії методики, педагогіки та психології, уміння поєднувати теоретичні знання майбутніх учителів з методики навчання іноземних мов з практичною діяльністю навчання учнів; забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності:

- оволодіння формами, методами, засобами, новітніми технологіями здійснення навчально-виховного процесу в навчальному закладі;
- формування у студентів умінь застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності, усвідомлення професійної значущості цих знань;
- виховання потреби постійного удосконалення професійних знань, умінь навичок та педагогічної майстерності;
- розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу кожного студента.

Завдання курсу:

- формування в практикантів уміння проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності.
- розвиток у практикантів уміння здійснювати виховну роботу на базі вивчення іноземної мови.
- формування вміння проводити науково-дослідницьку роботу

- ознайомлення з організаційною структурою освітньої організації та особливостями її функціонування;
- формування громадської активності майбутнього педагога;
- дослідження моделей та методів організації навчання і критеріїв оцінювання знань;
- ознайомлення з програмами різних дисциплін навчального плану;
- формування умінь розробляти навчальну та робочу програми з обраної дисципліни;
- засвоєння принципів та методів подання навчального матеріалу;
- формування організаторських умінь і навичок;
- розвинення педагогічного мислення, професійно-творчих здібностей, інтересу до педагогічної діяльності;
- оволодіння педагогічними уміньми і навичками навчально-виховної роботи у навчальних закладах;
- розвинення власних аналітичних здібностей на прикладі педагогічної діяльності;
- виявлення достатньої самостійності, активності та ініціативності в процесі проходження практики;
- набуття практичних навичок педагогічного досвіду.

3. Результати навчання (компетентності)

Курс «*ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА*» спрямований на формування у студентів таких професійних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час навчання польської мови, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти; наявність soft skills, які дозволяють дотримуватися правил академічної доброчесності, бути успішними, комунікативними, відповідальними, працювати на управлінських посадах і в команді, вміння вирішувати конфліктні ситуації, управляти власним часом і дотримуватися реченців, здатність переносити набуті навички на сферу професійної діяльності та застосовувати їх у позапрофесійному контексті.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність використовувати знання з іноземної мови усно та письмово в професійній діяльності.

ЗК2. Здатність навчатися та самонавчатися, продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

ЗК3. Здатність до усного та письмового спілкування українською мовою з професійних питань.

ЗК4. Здатність до планування та розподілу часу, тайм-менеджменту, вміння брати на себе відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних професійних контекстах тощо.

ЗК5. Здатність застосовувати знання на практиці.

ЗК6. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК8. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК9. Здатність оцінювати і підтримувати якість роботи, до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК10. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК11. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК13. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК14. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК1. Здатність до застосування сучасних методологічних, наукових і практичних основ предметної спеціалізації, наукових методів пізнання в освітньому процесі, здатність використовувати інновації у професійній діяльності та застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ФК2. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання польської мови, виховання і розвитку учнів для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, здатність до інтегрованого навчання.

ФК3. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ФК5. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства, здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

ФК6. Здатність адекватно використовувати мовленнєві одиниці, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної та міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах, перенесення лінгвістичних знань і навчально-практичного досвіду в процес навчання польської мови, до розвитку мовної уваги та виявлення подібностей і відмінностей у різних мовах.

ФК7. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

ФК8. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами та забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК9. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

ФК11. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати польську мову на рівні не нижче B2 у професійному колі, дотримуватися сучасних мовних норм, володіти різними видами мовленнєвої діяльності, здатність до формування мотиваційного контексту для продуктивного навчання польської мови й утвердження ролі польської мови як засобу комунікації.

ФК12. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів, організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК13. Здатність до навчання польської мови на підставі особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів.

ФК14. Орієнтування у літературному процесі (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки польського письменства для формування культурного кругозору учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК15. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності, формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

ФК16. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу, планувати освітній процес і прогнозувати його результати, забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

ФК17. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, ціннісні ставлення, розвивати в учнів критичне мислення.

ФК18. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі, ефективно використовувати наявні та створювати нові електронні (цифрові) освітні ресурси.

ФК19. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя, зберігати особисте та психічне здоров'я під час професійної діяльності, надавати домедичну допомогу учасниками освітнього процесу.

ФК20. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя, взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва й супервізії тощо).

Програмні результати навчання:

РН1. Демонструвати знання основ філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку поглиблених когнітивних та практичних умінь/навичок, майстерності та інноваційності на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері загальної середньої освіти, розвитку soft skills, загальної культури й соціалізації особистості, в обсязі, необхідному для розуміння причинно-наслідкових зв'язків у розвитку особистості, суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності.

РН2. Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з польської мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти) на рівні B2, виявляти здатність вдосконалювати та підвищувати власний фаховий рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

РН3. Визначати сутність процесів навчання й виховання у середній школі, їх психолого-педагогічні основи в загальних поняттях та термінах, що є необхідним для успішної практичної діяльності.

РН4. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти реального освітнього процесу та використовувати їх для планування, організації та реалізації прикладного мікродослідження з методики навчання іноземної мови та психолого-педагогічних дисциплін, презентувати його результати.

РН6. Демонструвати знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення учнів.

РН7. Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення актуальних проблем організації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти.

РН8. Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері дисциплін загальної та професійної підготовки при розв'язанні практичних соціально-професійних та лінгводидактичних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

РН9. Організовувати навчальну діяльність учнів, керувати нею й оцінювати її результати з метою набуття практичних навичок майбутньої професійної діяльності.

РН10. Демонструвати знання державних стандартів загальної середньої освіти, навчальних програм з польської мови для ЗЗСО та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах педагогічної діяльності.

РН11. Знати мовну норму, соціокультурну ситуацію розвитку польської мови, особливості використання мовних одиниць у різних комунікативних контекстах, мовний дискурс сучасності.

РН12. Володіти навичками проведення діагностичних вимірів з метою їх ефективного використання у вивченні особистості учасників освітнього процесу з метою створення позитивного психологічного клімату у класі та атмосфери співпраці.

РН13. Планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі набутих компетентностей із дисциплін професійної підготовки.

РН14. Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема технології дистанційного навчання) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

РН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами дисциплін професійної підготовки з обраної спеціальності та спеціалізації

PH16. Формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування та soft skills залежно від ситуації.

PH17. Виявляти готовність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування майбутніх наслідків на основі отриманих професійних знань та практичних навичок.

PH18. Визначати рівень особистісного і професійного розвитку, автономно моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних завдань у професійній діяльності.

PH19. Виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практичних навичок, здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної освітньо- професійної цілі, включаючи ситуації невизначеності вимог і умов.

PH20. Виявляти здатність до використання української мови в професійній діяльності та в контексті глобалізаційних процесів.

PH21. Організовувати та коректувати діяльність учнів в процесі навчання, демонструвати інтерперсональні надпрофесійні навички.

PH22. Здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, вміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

PH23. Дотримуватись гігієнічних вимог при організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти з метою збереження та укріплення здоров'я учнів; знати психологічні, вікові та індивідуальні особливості школярів, оцінювати їх фізичний розвиток, зокрема учнів з особливими потребами.

Очікувані результати:

- виховання у студентів стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- закріплення, поглиблення та синтезування психологопедагогічних, методичних і мовних знань у процесі їх використання для вирішення конкретних навчальних завдань;
- свідоме застосування студентами теорії навчання в практичній діяльності, усвідомлення її професійної значущості;
- формування та розвиток професійних навичок і вмінь;
- розвиток у студентів вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- ознайомлення з сучасним етапом навчально-виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом; вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

4. Зміст практики

Планування уроків іноземної мови, організація і проведення їх аналізу

Успішність планування уроків зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь учнів у кожному класі;
- знанням змісту навчально-методичного комплексу;
- знанням умов навчання: вікових особливостей учнів, специфіки конкретного класу;
- знанням основних методичних вимог до сучасного уроку іноземної мови;
- врахуванням дидактичних і методичних принципів навчання.

Відповідно до програми навчання іноземної мови передбачає комплексне досягнення практичної, виховної, загальноосвітньої та розвиваючої цілей.

Практична мета передбачає навчання учнів говоріння, аудіювання (усне мовлення), письма, читання (писемне мовлення) іноземною мовою в межах тематики та мовного матеріалу, визначених програмою.

Загальноосвітня мета сприяє розширенню загального та філологічного кругозору учнів.

Розвиваюча мета спрямована на розвиток інтелектуальної, пізнавальної діяльності учнів, їх мовних здібностей.

Виховна мета забезпечує моральне, естетичне, трудове виховання учнів засобами іноземної мови.

Виходячи із загальних кінцевих цілей навчання, вчитель визначає конкретні цілі уроку: практичну, загальноосвітню, розвиваючу, виховну. Формулюючи практичну мету, вчитель визначає, чого конкретно він буде навчати учнів на ньому уроці. Доцільно починати формулювання практичної мети словами "вчити..." або "навчити..." Наприклад: вчити учнів вживати ГС ... на рівні однієї фрази; вчити учнів вживати нові ЛО ... на рівні понадфразової єдності; вчити учнів розуміти незнайомі слова на основі контексту; вчити учнів розповідати про ... в обсязі 7-8 фраз на основі мовленнєвої ситуації з опорою на логіко-синтаксичну; вчити учнів обмінюватися репліками на рівні діалогічної єдності "твердження-твердження" на основі мовленнєвої ситуації; вчити учнів одержувати основну інформацію з прочитаною/ прослуханого тексту.

Якщо подасться новий мовний матеріал, то формулювання практичної мети може бути таким:

- ознайомити учнів із функцією, формою, особливостями вживання ГС ... та вчити правильно використовувати її на рівні фрази;
- ознайомити зі значенням, формою, особливостями вживання ЛО ... та вчити правильно їх використовувати в знайомих ГС на рівні фрази;
- ознайомити з правилом читання літер і вчити правильно читати слова згідно з правилом.
- Плануючи досягнення розвиваючої, виховної, загальноосвітньої цілей, вчитель повинен чітко визначити відповідний потенціал навчального матеріалу уроку і своїх дій на ньому. Наприклад:

- розвивати кмітливість учнів (учитель на уроці використовуватиме безперекладні способи семантизації або ребуси, кросворди тощо);
- розвивати інтелектуальну гнучкість учнів (учитель проводитиме вправу на трансформацію діалога-зразка на основі змінних ситуацій);
- виховувати гарний смак (навчаючи учнів правильно вживати прикметники, вчитель планує проведення вправи на основі ситуації добору одягу, який створює гармонійні за кольором ансамблі, тощо).

Формулювання загальноосвітньої мети можна починати словами: "розширювати уявлення" або "формувати уявлення..". Наприклад:

- розширювати уявлення учнів про традиції... (учні на уроці будуть читати текст, де є відповідна додаткова інформація, обговорення якої планується вчителем);
- формувати уявлення учнів про національний костюм (вчитель планує подачу або тренування ЛО за темою "Одяг" на основі предметів національного костюма, про який учні ще не мають уявлення).

Починається планування складанням тематичного плану. Він дозволяє вчителю бачити в цілому цикл уроків за темою, роль і місце кожного уроку в ньому і завдяки цьому добирати найбільш ефективні методи, прийоми та засоби для вирішення проміжних завдань на шляху досягнення кінцевих цілей в оволодінні учнями конкретними комунікативними навичками та вміннями в рамках відповідної теми. Для складання тематичного плану необхідно:

- а) визначити характер та обсяг мовного і мовленнєвого матеріалу кожного уроку, передбачених авторами підручника;
- б) вивчити відповідні методичні рекомендації "Книжки для вчителя" (за умови її наявності) та сформулювати цілі кожного уроку з урахуванням етапів роботи над навчальним матеріалом і вимог програми;
- в) визначити необхідні для досягнення мети методи та прийоми навчання;
- г) спланувати домашнє завдання;
- д) забезпечити необхідне оснащення уроку;
- е) врахувати специфіку роботи в даному класі (рівень підготовки учнів, їх пізнавальну активність, вміння виконувати певні типи вправ, інтерес до предмета, відношення до вчителя тощо)

Тематичний план є основою для поурочного планування, в якому розкривається конкретний зміст кожною уроку. З урахуванням специфіки іноземної мови як навчального предмета у процесі планування і складання плану-конспекту.

- завдання кожного уроку визначаються в залежності від його місця в тематичному циклі;
- організація мовного матеріалу повинна бути комплексною;
- для формування конкретних аспектичних мовленнєвих навичок та для розвитку умінь в різних видах мовленнєвої діяльності повинен виконуватись відповідний комплекс вправ:

- мовленнєва практика (вправи) повинна імітувати процес мовленнєвого спілкування, тобто мати комунікативну спрямованість, вмотивованість та ситуативну зумовленість;
- ефективність уроку визначається ступенем мовленнєвої активності учнів;
- урок повинен передбачати систематичний і планомірний контроль рівня сформованості мовленнєвих навичок, умінь учнів та сприяти здійсненню диференційованого підходу до їх навчання;
- зміст уроку повинен готувати учнів до виконання домашнього завдання;
- урок повинен проводитись іноземною мовою в доступних для розуміння учнями формах;
- діяльність учителя повинна викликати інтерес і пізнавальну активність учнів;
- у процесі планування необхідно враховувати вікові особливості учнів.

На **основному етапі** педагогічної практики студент-практикант здійснює таку діяльність:

1. Студент проводить не менше чотирьох уроків на тиждень.
2. Студента допускають до проведення уроків тільки за наявності мовного конспекту уроку, підписаного вчителем, методистом або керівником від кафедри.
3. За час педпрактики студент готує та проводить не менше одного позакласного заходу іноземною мовою, має конспект його проведення.
4. Студент відвідує уроки та бере участь в їх аналізі: не менше 8 уроків на тиждень, що проводять вчителі іноземної мови, вчителі-предметники та студенти-практиканти згідно з розкладом відвідувань та взаємовідвідувань.
5. Студент відвідує позакласні заходи, здійснювані іноземною мовою, які проводять вчителі та практиканти (не менше трьох заходів), і бере участь в їх аналізі.
6. Студент бере участь в методичних семінарах і виступає на них з доповідями.
7. Студент проводить дослідницьку роботу за темою курсової роботи, а також за своїм вибором.

Методичні рекомендації

Під час педагогічної практики студент-практикант IV курсу, спираючись на зразки методичних матеріалів та використовуючи настанови методиста і вчителя, повинен оволодіти основами професійно-методичними вміннями: конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних, організаційних та дослідницьких умінь у такому обсязі:

1. Конструктивно-планувальні вміння:

- а) складати плани-конспекти окремих уроків та серії уроків за темою на початковому або середньому ступені навчання; визначати конкретні цілі, завдання та етапи кожного уроку;
- б) обирати ефективні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному етапі уроку;
- в) визначати типи вправ та послідовність їх виконання у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу і рівнем підготовленості учнів;
- г) використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності;
- д) проектувати і створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків;
- е) складати план позакласної роботи з іноземної мови;
- є) складати план і сценарій позакласного заходу з іноземної мови.

2. Комунікативно-навчальні вміння:

- а) встановлювати і підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: "вчитель-клас", "вчитель-учень", "учень-учень" тощо;
- б) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювати перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);
- в) намічати об'єкт контролю мовленнєвої діяльності учнів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів та визначати рівень сформованих мовленнєвих навичок і вмінь;
- г) помічати помилки учнів, усвідомлювати їх характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби, тощо).

3. Організаційні вміння:

- а) організувати виконання накресленого плану;
- б) забезпечувати мовленнєву діяльність учнів відповідно до плану уроку;
- в) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;
- г) проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів та ступеню навчання;
- д) цілеспрямовано використовувати традиційні наочні посібники та методично грамотно застосовувати аудитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;
- е) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої та розумової діяльності учнів залежно від їх вікових особливостей;
- є) проводити позакласний захід іноземною мовою за складеним планом і сценарієм.

4. Розвиваючо-виховні вміння:

- а) реалізувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал мовленнєвого матеріалу уроку;
- б) формувати і розвивати на матеріалі іноземної мови інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;
- в) вирішувати засобами іноземної мови завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів.

5. Дослідницькі вміння:

- а) вивчати ставлення учнів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів за завданням викладача;
- б) здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- в) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему або вузькоцільове завдання;
- г) спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід учителів, студентів-практикантів, переносючи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;
- д) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові норми, прийоми роботи.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ (ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ)

Відповідно до змістових модулів програми практики, в кінці практики студент укладає портфоліо звітної документації, що є складником оцінки за практику.

Звітна документація студентів

На підсумковому етапі практики студенти подають такі звітні (робочі) матеріали:

1. Щоденник педагогічної практики.
2. Плани-конспекти залікових уроків.
3. Два позакласних (виховних) заходів. План-конспект (сценарій).
4. Звіт про виконання індивідуального завдання (у довільній формі).
5. Психолого-педагогічна характеристика на клас.

Оскільки плани-конспекти уроків та виховних заходів є матеріалами для проведення навчально-виховного процесу, які перевіряється методистами впродовж практики, психолого-педагогічне дослідження є розділом щоденника, то підсумковими звітними документами, які підлягають зберіганню є:

1. Звіт (підписаний керівником практики та студентом).
2. Характеристика з бази практики.
3. Щоденник педагогічної практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ (ВИД ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Підведення підсумків практики відбувається на останньому етапі практики. Звітна документація подається здобувачами вищої освіти на кафедру для перевірки упродовж трьох днів після закінчення практики. Результати практики узагальнюються публічно на звітній конференції із

захисту практики, що відбувається у присутності комісії, до складу якої входять керівники практики від закладу вищої освіти і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедр.

Педагогічна практика студентів завершується диференційованим заліком. Оцінка ставиться за виконання студентами усіх вимог програми практики та якості звітної документації на основі результатів захисту перед комісією. Вона є комплексною, її структурними компонентами є:

1. Фахова підготовка – 60 балів.
2. Підготовка з педагогіки – 20 балів.
3. Підготовка з психології – 20 балів.

Критерії оцінювання

Увесь навчальний процес повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності. Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, заліків, екзаменів і под. Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час.

Письмові завдання, творчі проекти і под. слід подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Методами діагностики успішності навчання є перевірка міри засвоєння теоретичного матеріалу, адекватного розуміння понять, правильного вживання лінгвістичних термінів, вміння оперувати здобутими знаннями під час виконання певних видів робіт на практичних заняттях. Форми контролю: виконання вправ, лінгвістичних задач, перевірка самостійно виконаних студентами завдань (написання конспекту відеолекцій, опрацювання додаткової літератури тощо).

Максимальний бал студент отримує за умови бездоганного виконання завдань, дотримання при цьому правил академічної доброчесності, відвідування практичного заняття. Відсутність на занятті з поважних причин (за умови підтвердження) передбачає можливість перескладання теми, однак унеможливує отримання максимальної оцінки, зменшуючи її на бал.

Методи навчання:

- частково пошукові методи;
- організація самостійного пошуку матеріалу;
- використання мультимедійних технологій;
- метод спостереження й аналізу уроків;
- проблемний метод;
- дослідницький метод;
- пояснювально-ілюстративні методи;
- робота з науковою літературою;
- демонстрація, презентація, методичний аналіз;
- конструктивістське навчання: самостійне конструювання власних знань, навичок й умінь;
- інтерактивні методи – бесіда, розповідь-пояснення, навчальна дискусія, проблемні ситуації, круглий стіл, дебати, проект, диспут, тренінг.

Форми оцінювання:

- поточний (відвідування керівником практики проведених заходів);
- підсумковий (оцінка за проходження практики);
- індивідуальний;
- груповий.

Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення курсу представлено наступними навчально-методичними матеріалами:

- робоча програма;
- методичні рекомендації;
- стислі конспекти лекцій з Методики навчання іноземних мов (електронний варіант);
- індивідуально-дослідні завдання.

ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова база

1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів в системі загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 371 від 05.05.2008). Освіта України, 2001. № 6. С. 3-16.
2. Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу у п'ятих класах загальноосвітніх навчальних закладів (лист МОН України від 24.05.13 №_1/9-368). URL : <http://www.mon.gov.ua>
3. Закон України «Про вищу освіту». Освіта України, 2002.
4. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
5. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів [Текст]. Початкова освіта. Шкільний світ : *Перша українська газета для першого вчителя*, 2014. № 4. С. 3-87.
6. Лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2014 № 1/9-412 «Про проведення Уроків мужності». URL: <http://iitzo.gov.ua/metodychni-rekomendatsiji/>
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2019 № 1/9-376 «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2019/2020 навчальному році». URL : <http://iitzo.gov.ua/metodychni-rekomendatsiji/>
8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 № 1232 «Про затвердження плану заходів щодо посилення національнопатріотичного виховання дітей та учнівської молоді». URL : <http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/2014-10-27/3008/nmo-1232.doc&embedded=false>
9. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України». URL: <http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/files/news/10/31/1243.doc&embedded=false>
10. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року № 545. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
11. Про недопущення перевантаження учнів початкових класів надмірним обсягом домашніх завдань (Лист МОН України №1/9-72 від 28.01.14). URL : <http://www.mon.gov.ua>
12. Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/871/2014>
13. Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи». [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872/2014>

14. Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України». URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806/2014>

Монографії та посібники

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
2. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні. *Іноземні мови*, 1996. № 2. С. 3-8.
3. Бутенко Н.Ю. Педагогічна практика: підготовка та реалізація : Навчальний посібник. Київ, 2005.
4. Виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння учителя іноземної мови (спеціаліста). Колектив авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 1999. 96 с .
5. Вища освіта України і Болонський процес [Степко М. Ф., Шинкарук В. Д. та ін.] / під ред. В. Г. Кременя. Тернопіль : «Навчальна книга Богдан», 2004. 384 с.
6. Конаржевський Ю.А. Аналіз уроку. Харків, 2008.
7. Кузьминський А. І., Омеляненко В.Л. Педагогіка. Київ : Знання-Прес, 2003. 418 с.
8. Куліш Р. В. Інтерактивні підходи до організації педагогічної практики студентів у вищих навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси : ЧНУ, 2009. Вип. 164 (Педагогічні науки). С. 38-42.
9. Макаренко І. В. Організація педагогічної практики в умовах кредитно-модульної системи навчання. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 2010. № 10 (197). Ч. 1. С. 161-167.
10. Методика навчання іноземних мов у середніх начальних закладах : Підручник / кол.авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 1999.
11. Микитюк О.М. Теорія і практика організації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах освіти України в ХІХ ст.: автореф. дис. доктора пед. наук : Інститут педагогіки АПН України. Київ, 2004. 42 с.
12. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. Мороза О. Г. Київ : НПУ, 2001. 338 с.
13. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
14. Наскрізна педагогічна практика : навчально-методичний посібник: вид. 3-тє доп. і перероб / за наук. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2019. 336 с.
15. Науково-дослідна робота в закладах освіти: Методичний посібник / Укл. Ю.О.Туранов, В.І.Уруський. Тернопіль: АСТОН, 2001. 140 с.
16. Національна доктрина розвитку освіти. Київ, 2002. 24 с.
17. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київі : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
18. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019. URL : http://www.minregion.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-rostir.pdf?fbclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAxQAWMTnMoGjlep_bBQUXX47kRw_Z8Qc
19. Організація педагогічної практики в кредитно-модульній системі навчання (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст») / Укл. Соловей І.М., Ніколаєва С.Ю., Спіцин Є.С. та ін. Київ : Ленвіт, 2006. 106 с.
20. Педагогічна практика студентів. За редакцією проф. А.Д. Бонаря Київ : Вища школа, 1972. 252 с.
21. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : Наказ Міністерства освіти та науки України від 08.04.1993 р. № 93. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93/conv>
22. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ, 1998. С.5-18.
23. Спіцин Є.С. Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти. Київ, 2003.
24. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для педагогічних вузів. Тернопіль, 2003.
25. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика педагогічної діяльності : Підручник. Київ : Знання-прес, 2003. 325 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті. *Освіта України*, 2001. № 29.
2. Сліпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ : НПУ, 2000.

210 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Онлайн-курс «Недискримінаційний підхід у навчанні». URL : <https://shr.name/CgVAm>
2. Онлайн-курс «Права людини в освітньому просторі». URL : Студія онлайн-освіти EdEra
URL : https://courses.ed-era.com/courses/coursev1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about
3. Онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах». URL : <https://shr.name/cTv6O>
4. Онлайн-курс для вчителів початкової школи : онлайн-курс EdEraSmartOsvita. URL : <https://courses.edera.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок оформлення плану-конспекту уроку

Урок №
Клас
Дата
Тип уроку
Тема уроку
Практична мета:
Загальноосвітня мета:
Розвиваюча мета:
Виховна мета:
Засоби навчання:

Додаток 2

Схематичний план уроку

Час

Хід уроку

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
I	2

I. Початок уроку.

Мовленнєва зарядка.

Мета: вчити учнів розуміти на слух у пред'явленні вчителя текст, побудований на знайомому мовному матеріалі. Прийоми: активне слухання, виконання тесту альтернативного вибору

II. ...

III.

IV. Завершення уроку.

Домашнє завдання

Підсумки роботи. Оцінювання учнів, мотивація оцінок

Ефективність планування певною мірою зумовлюється врахуванням даних попередньо проведеного методичного аналізу мовного матеріалу уроку. Цей аналіз базується на зіставленні (значень, форми, особливостей вживання) нових для учнів мовних явищ іноземної мови (фонетичних, лексичних, граматичних, графічних) з відповідниками рідної мови або схожими явищами іноземної мови, що вже засвоєні. Результати такого зіставлення дають можливість учителю заздалегідь прогнозувати типові помилки та труднощі учнів у засвоєнні конкретних мовних явищ і на цій основі добирати найбільш ефективні прийоми попередження та подолання помилок. Методичний аналіз мовного матеріалу уроку доцільно проводити за такою схемою.

Додаток 3

Схема методичного аналізу мовного матеріалу уроку

Новий мовний матеріал	Можливі помилки, зумовлені	Шляхи попередження помилок
Міжмовною інтерференцією	Внутрішньомовною інтерференцією	
1. Фонетичний 2. Лексичний 3. Граматичний 4. Графічний		

Мета і зміст аналізу уроку

Аналіз уроку — важлива ланка професійної підготовки студентів у період педагогічної практики. Він має на меті: поглиблювати знання з методики; розвивати дослідницькі,

конструктивно-планувальні, комунікативно-навчаючі та організаційні професійні вміння майбутнього вчителя; сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Конкретні завдання проведення аналізу уроку:

- оволодіти вміннями щодо фіксованого спостереження за діяльністю вчителя або студента практиканта та правильного її інтерпретування;
- навчитися визначати шляхи усунення помічених недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;
- оволодіти вмінням самоаналізу, що дозволяє порівнювати свої дії з прийнятими в методиці еталонами, шукати та знаходити ефективні прийоми навчання, розвитку та виховання учнів, умінням оперативно перебудувати накреслені дії залежно від конкретних змін у навчальній ситуації.

За період педпрактики IV курсу вміння студентів аналізувати уроки розвивається поступово. Спочатку (перший тиждень) студенти навчаються проводити з опорою на схему загальний цілісний аналіз уроку, оцінюючи реалізацію вчителем основних вимог до уроку іноземної мови: його цілеспрямованість, змістовність, мовленнєву активність учнів, відповідність мовленнєвої поведінки вчителя цілям, змісту та умовам навчання, результативність уроку. Після цього (наступний тиждень) на базі загального аналізу студенти оволодівають аналізом окремих елементів уроку за індивідуальними завданнями методиста. На завершальному етапі (останні два тижні) одержані вміння інтегруються у поглиблений аналіз уроку з опорою на схему.

Додаток 4

Схема загального аналізу уроку

I. Цілеспрямованість уроку:

1. визначити тему уроку, місце уроку в ситуативно-тематичному циклі, тип уроку;
2. назвати цілі уроку: практичні, загальноосвітні, розвиваючі, виховні
3. встановити відповідність поставлених цілей місцю уроку в ситуативно-тематичному циклі та типу уроку.

II. Структура і зміст уроку:

1. назвати етапи уроку в їх послідовності;
2. встановити відповідність прийомів навчання основним цілям уроку
3. оцінити раціональність співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
4. назвати допоміжні засоби навчання, що використовувались, оцінити їх доцільність та ефективність;
5. визначити розвиваючу, освітню, виховну, цінність мовленнєвого матеріалу уроку і вправ, їх відповідність віковим інтересам учнів.

III. Активність учнів на уроці:

1. визначити основні форми взаємодії вчителя та учнів на уроці, їх місце (на якому етапі, для вирішення яких завдань) та ефективність;
2. окреслити прийоми стимулювання мовленнєвої та розумової активності учнів.

IV. Мовленнєва поведінка вчителя:

1. визначити відповідність мовлення вчителя мовній нормі, його адаптованість до рівня мовної підготовки учнів і вимог шкільної програми;
2. оцінити чіткість і доступність формулювання вчителем завдань та зверненість його мовлення до учнів;
3. обґрунтувати доцільність використання вчителем рідної мови на уроці
4. встановити співвідношення мовлення вчителя та учнів на уроці.

V. Результативність уроку:

1. назвати, чого навчилися учні на уроці;
2. визначити відповідність рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь поставленим цілям;
3. оцінити об'єктивність та мотиваційний потенціал виставлених учителем оцінок.

Додаток 5

Схема поглибленого аналізу уроку

I. Цілеспрямованість уроку:

1. визначити практичну, освітню, розвиваючу, виховну цілі уроку;
2. встановити відповідність цілей уроку його місцю в ситуативнотематичному циклі, типу уроку та ступеню навчання.

II. Структура та зміст уроку:

1. назвати етапи уроку;
2. співвіднести їх послідовність і розподіл часу з поставленими цілями та віковими особливостями учнів і конкретними умовами навчання;
- 3) дати детальну характеристику зафіксованим етапам уроку.

A. Початок уроку:

- визначити форму проведення, оцінити мотиваційний потенціал та відповідність віковим особливостям і рівню мовної підготовки учнів;
- сформулювати навчальні завдання початку уроку та визначити їх зв'язок з цільовою установкою уроку;
- обґрунтувати відповідність використаних прийомів поставленим цілям;
- оцінити ефективність використаних засобів навчання;
- охарактеризувати мовленнєву поведінку вчителя.

Б. Основна частина уроку (з урахуванням наявності конкретних ланок уроку):

а) подача нового мовного матеріалу:

- визначити адекватність прийомів навчання етапам формування мовленнєвих навичок, труднощам засвоєння даного матеріалу і рівню підготовки учнів;
- оцінити вмотивованість та мовленнєву спрямованість подачі мовного матеріалу, забезпечення мовленнєвої та розумової активності учнів.